

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิเคราะห์การทำหน้าที่ของพิธีกรโทรทัศน์รายการสนทนาเชิงสาระ ทั้ง 6 รายการ ได้ใช้วิธีการวิจัยแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative research) เพื่อรวบรวมและอธิบายกลยุทธ์สไตส์การสัมภาษณ์ของพิธีกรในการดำเนินรายการ โดยมุ่งเน้นที่จะตอบคำถามที่ว่า พิธีกรทั้ง 6 คน มีสไตส์ในการสัมภาษณ์ผู้ร่วมรายการ (ในเรื่องการตั้งคำถาม การสรุปคำตอบ การเปิดประเด็น การเชื่อมประเด็น การปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมรายการ การสร้างบรรยากาศในรายการ และบุคลิกภาพส่วนบุคคลในการนำเสนอตัวเอง) อย่างไร และเพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดสไตส์ในการสัมภาษณ์ผู้ร่วมรายการของพิธีกรรายการสนทนาเชิงสาระ รวมทั้งเพื่อศึกษาทัศนคติของผู้รับสารที่มีต่อสไตส์การสัมภาษณ์ของพิธีกรรายการสนทนาเชิงสาระทั้ง 6 รายการด้วย โดยในการศึกษาครั้งนี้มีแหล่งข้อมูลสำคัญ 3 แหล่งคือ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พิธีกรทั้ง 8 คน แหล่งข้อมูลจากการชมรายการ โดยศึกษาจากเทปรายการ รายการละ 4 เทป และแหล่งข้อมูลจากการสนทนากลุ่มย่อยของผู้ชมรายการ

แหล่งข้อมูล

ข้อมูลต่างๆที่นำมาใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ มีดังนี้

1. การสัมภาษณ์พิธีกรจำนวน 5 รายการ ดังมีรายชื่อต่อไปนี้
 - 1.1 คุณวิศาล ดิลกวัฒนิช และคุณสุนทรี อรรถสุข จากรายการบ่านี้มีคำตอบ
 - 1.2 คุณอดิศักดิ์ ศรีสม จากรายการครองสถานการณ์
 - 1.3 คุณจอมขวัญ หลาวเพชร และคุณยุทนา กระบวนแสง จากรายการเจ็ยยกแพง
 - 1.4 รศ.ดร.ไพบุลย์ เสรีวิวัฒนา จากรายการมันนี่ทอล์ค
 - 1.5 คุณ ชีรัตต์ รัตนเสวี จากรายการเส้นทางนักลงทุน

หมายเหตุเนื่องจากคุณสรยุทธ สุทัศนะจินดา ไม่สามารถให้เวลาในการสัมภาษณ์ได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้ข้อมูลจากหนังสือ กรรมกรข่าว (สรยุทธ สุทัศนะจินดา,2547)

2. เทปโทรทัศน์รายการในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2547ถึงมกราคม 2548 รายการละ 4 เทป

หมายเหตุ เนื่องจากรายการบ่ายนี้มีคำตอบ และรายการถึงลูกถึงคน ซึ่งเป็นลิขสิทธิ์ของช่อง 9 อสมท. ติดปัญหาในเรื่องของการขอสำเนาเทป ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาเฉพาะในส่วนที่สามารถบันทึกเทปเองได้ คือ รายการถึงลูกถึงคนในช่วงเดือน มกราคม-กุมภาพันธ์ 2548 จำนวน 4 เทป และรายการบ่ายนี้มีคำตอบในช่วงเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม 2548 จำนวน 4 เทป

3. เอกสาร หนังสือและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

4. การสนทนากลุ่มย่อยของผู้ชม จำนวน 3 กลุ่ม โดยแบ่งตามช่วงอายุ คือ

4.1 นิสิตนักศึกษา ในช่วงอายุ 20-25 ปี โดยประมาณ จำนวน 10 คน

4.2 วัยทำงาน ช่วงอายุ 25-35 ปี โดยประมาณ จำนวน 10 คน

4.3 วัยทำงานในช่วงอายุ 40 ปีขึ้นไป จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เทปบันทึกภาพรายการ จำนวน 24 เทป โดยได้มาจากทั้งการสำเนาด้วยตัวเองและการทำจดหมายติดต่อขอสำเนา โดยเลือกศึกษาโดยการสุ่มตัวอย่างเทปรายการในช่วงที่ใกล้เคียงกัน คือ ปลายปี พ.ศ.2547 และต้นปี พ.ศ.2548

2. การจัดสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) จากผู้ชมรายการ

ในการจัดสนทนากลุ่มย่อย เพื่อให้ทราบถึงทัศนคติของผู้ชมต่อสไตส์การสัมภาษณ์ของพิธีกรแต่ละคน ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจการรับชมรายการทั้ง 6 รายการก่อน ซึ่งจะคัดเลือกผู้ที่เคยชมรายการอย่างน้อยที่สุด 3 รายการมาร่วมสนทนากัน กลุ่มละ 5 คนเป็นอย่างต่ำ ทั้งนี้ยังมีการแบ่งกลุ่มตามเกณฑ์ลักษณะประชากรในด้านอายุของกลุ่มตัวอย่างเป็นหลัก ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คือกลุ่มนิสิตนักศึกษา ในช่วงอายุ 20-25 ปีโดยประมาณ จำนวน 10 คน ประกอบด้วย

- 1.นายสุรชัย รัตนพนาวงศ์
- 2.นายธรรมจักร พรหมพวย
- 3.นางสาวสิรินทร์สถัญญ์ วินิจสร
- 4.นางสาวสุรวัดดี เทพสันต์
- 5.นางสาวเยาวนาฏ ตันตินีรนาท
- 6.นายรภัศ ทองสวัสดิ์
- 7.นางสาวปณิธาร วงศาสุลัักษณ์
- 8.นางสาวน้ำฝน ทองสุกร
- 9.นางสาวเปมิกา โทณะวณิก
- 10.นายชชนพ บุญประกอบ

กลุ่มที่ 2 กลุ่มคนทำงาน ช่วงอายุ 25-35 ปี โดยประมาณ จำนวน 9 คน ประกอบด้วย

- 1.นายนรุตม์ บุญจง อาชีพช่างภาพอิสระ
- 2.นายทองศักดิ์ สุขรี อาชีพค้าขาย
- 3.นายคมน์ นพรัตน์ อาชีพผู้สื่อข่าว
- 4.นางสาวระพีพร ฤทธิไพโรจน์ อาชีพทำธุรกิจส่วนตัว
- 5.นายหัตเทพ ทองทาบ อาชีพทำหนังสือ และหนังสืออิสระ
- 6.นางสาวภารดี ตั้งแต่ง อาชีพอาจารย์มหาวิทยาลัย
- 7.นายสาธิต แก้วกันยา อาชีพผู้ผลิตรายการโทรทัศน์
- 8.นางญานิสสา คำภีระ อาชีพอาจารย์มหาวิทยาลัย
- 9.นายวิทวัส ไกรสุวรรณสาร อาชีพทำธุรกิจท่องเที่ยว

กลุ่มที่ 3 กลุ่มคนทำงานในช่วงอายุ 40 ปีขึ้นไป จำนวน 6 คน ประกอบด้วย

- 1.นายธีรชัย รังสีกุล อาชีพรับราชการ
- 2.พล.ต.ต.ภานุ เกิดลาภผล อาชีพตำรวจ
- 3.พ.ต.อ.ปิยะพันธ์ ปิงเมือง อาชีพตำรวจ
- 4.นางณัฐชา ชัยณรงค์ อาชีพแม่บ้าน
- 5.นางสุดาลักษณ์ จันทรสาร อาชีพพนักงานธนาคาร
- 6.นางเพ็ญแข โลหะพงส์ อาชีพธุรกิจส่วนตัว

7.นางปราณี ไชยะโพธิ์ อาชีพค้าขาย

3. การสัมภาษณ์พิธีกรจำนวน 7 คน และสัมภาษณ์ ดร.เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง ดังนี้

- 1.คุณอดิศักดิ์ ศรีสม เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2548
- 2.รศ.ดร.ไพบุลย์ เสรีวิวัฒนา เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2548
- 3.คุณจอมขวัญ หลาวเพชร เมื่อวันที่ 27 มกราคม 2548
- 4.คุณยุทธนา กระบวนแสง เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2548
- 5.คุณธีรรัตน์ รัตนเสวี เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2548
- 6.คุณวิศาล ดิลกวิช เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2548
- 7.คุณสุนทรี อรรถสุข เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2548
- 8.ดร.เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2548

4. หนังสือพ็อกเก็ตบุ๊คส์ 2 เล่ม เนื่องจากทั้งสองคนดังต่อไปนี้ไม่สามารถให้สัมภาษณ์ได้

- 1.คุณสรยุทธ สุทัศนะจินดา จากหนังสือกรรมกรข่าว
- 2.คุณสุทธิชัย หยุ่น จากหนังสือ 3 ทศวรรษ NATION จากกลิ่นหมึกสู่ดิจิทัล

5.แบบสอบถามสำรวจการรับชมรายการประเภทสนทนาเชิงสาระ 6 รายการ ดังตัวอย่าง

แบบสอบถามเพื่อสำรวจการชมรายการประเภทสนทนาเชิงสาระ

ชื่อ..... นามสกุล..... อาชีพ.....
 โทรศัพทที่ติดต่อได้.....

ท่านเคยชมรายการต่อไปนี้หรือไม่ โปรดทำเครื่องหมายถูกข้างหน้ารายการที่เคยชม

- รายการถึงลูกถึงคน ช่อง 9 โมเดิร์นไนน์
- รายการบ่ายนี้มีคำตอบ ช่อง 9 โมเดิร์นไนน์
- รายการทรงสถานการณ์ ช่อง 11
- รายการเชียวแฉง ช่อง 9 โมเดิร์นไนน์
- รายการมันนี่ทอล์ค ช่อง 11
- รายการเส้นทางนักลงทุน ไอทีวี

จิตต์สุรุม พวงเพชร นิสิตปริญญาโท นิเทศศาสตร์ จุฬาฯ

6. แบบบันทึกการแสดงความคิดเห็นสำหรับสนทนากลุ่มย่อย โดยจัดทำขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกในการจดบันทึกขณะรับชมตัวอย่างรายการเพื่อเตือนความจำ ก่อนที่จะให้อภิปราย

แสดงความคิดเห็นภายหลังจากชมรายการเรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้แล้วแต่ผู้เข้าร่วมสนทนาว่าจะจดหรือไม่บางคนก็เลือกที่จะดูหัวข้อเพื่อวิเคราะห์ห้ขณะรับชม แต่ไม่ได้จดบันทึก ซึ่งมีหัวข้อในการพิจารณาพูดคุยกันดังนี้

- 1) บุคลิกภาพทั่วไป
- 2) สไตส์การทำหน้าที่พิธีกร
- 3) การสร้างบรรยากาศในรายการ
- 4) การตั้งคำถาม
- 5) การปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมรายการ
- 6) ปัจจัยแวดล้อมที่มีผลกับสไตส์ของพิธีกร
- 7) ภาพรวม

ดังมีตัวอย่างแบบบันทึกดังนี้

ชื่อ ด.ม.ก. (ส.ร.ก.ท.)

1. รายการ สิ่งปลูกสร้าง

1.1 บุคลิกภาพทั่วไป (น้ำเสียง จังหวะ อักษรฯ ทำทางฯลฯ)

ผู้ใส่เสียงร้อง ไรต์ตอน อังพระศัดตอน ทำท่วงทำนอง
บุคลิกทำนอง ทำหน้าที่ชัดเจน

1.2 สไตลการทำหน้าที่พิธีกร (เช่น รวบเรียบ รุก ฯลฯ)

รับฟัง รุก 7777 ตัวไรต์ตอนกับพิธีกรในบท

1.3 การสร้างบรรยากาศในรายการ

ผู้พิธีกรรับชมบท นี้น่าสนใจตลอด ตั้งแต่ต้นต้น ตัวไรต์ตอนกับพิธีกรที่
ทำไรต์ตอนมา ไม่ค่อยกว่า นั่นก็=

1.4 การตั้งคำถาม

ตั้งคำถามให้ รุก ฝาก อันไหนดีรับ ฟังดูตัวไรต์ตอน ข้อดีวิบูลย์แบบบทที่
เป็นไฮไลท์ ไรต์ตอน ทำไรต์ตอนแบบนี้ดูดีตามแบบนั้นทีเดียว

1.5 การปฏิบัติสัมพันธ์กับแขก

ผู้รับชมมันส์อย่างสนุก ทว= มี นน. ทวด น ทวี ดิว ทำได้เยี่ยมไ้

1.6 ปัจจัยแวดล้อมที่มีผลกับสไตลของพิธีกร (รูปแบบรายการ เนื้อหา จาก อื่นๆ)

ปัจจัยต่างๆ ไม่มีอิทธิพล ต่อสไตล ทดดูเป็นจุดตามสไตลจากตัวผู้ว่าสไตลที่ผู้รับชม
ในเวลาจบรับปี ทำไรต์ รุกกับพิธีกรรับชมสไตล= การทวนไรต์ตอนให้ท่วง เข้าใจไม่มกมกใน ท่วงท่วง

1.7 ภาพรวม อย่างไรก็ดีตัวไรต์ตอน อันไหนมาเป็นไฮไลท์ตัวเอง

Perfect ~~ที่~~ หัดรับชมรับ สไตลรับชม ไรต์ตอนเป็นกลาง ไม่พอจำในรายการด้วย

เปรียบเทียบทั้ง 6 รายการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งตามแหล่งข้อมูลดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการดูเทปรายการทั้ง 6 รายการ แล้วทำการวิเคราะห์ จัดกลุ่ม
ข้อมูลที่ได้ออกเป็นหมวดหมู่

2. รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ แล้วทำการวิเคราะห์เพื่อตอบปัญหานำวิจัยทั้ง 3 ข้อ

3. รวบรวมข้อมูลจากผลการสนทนากลุ่มย่อย จากนั้นทำการวิเคราะห์เรียบเรียง นำเสนอทั้งในส่วนที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องกับข้อมูลในข้อ 1 และ 2

การวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากผู้วิจัยทำงานในอาชีพพิธีกรอยู่แล้วโดยปรกติ จึงใช้ประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับทฤษฎีที่ได้ศึกษาพบในงานวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง มาปรับใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา โดยจัดกลุ่มการวิเคราะห์ตามจุดประสงค์ในการวิจัยที่มุ่งเน้นศึกษาสไตล์การสัมภาษณ์ในการทำหน้าที่พิธีกรของรายการสนทนาเชิงสาระทั้ง 6 รายการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการเปิดประเด็น การตั้งคำถาม การสรุปคำตอบหรือสรุปประเด็น การเชื่อมประเด็น การปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมรายการ และบุคลิกภาพส่วนบุคคลในการนำเสนอตัวเองของพิธีกร ซึ่งมีเกณฑ์ในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. การเปิดประเด็น จะใช้แนวคิดเรื่องเทคนิคการกล่าวเปิดสุนทรพจน์มาประกอบการวิเคราะห์การกล่าวนำเข้าสู่ประเด็นของพิธีกรก่อนที่จะเริ่มพูดคุยสนทนากันว่ามีสไตล์ในการกล่าวนำอย่างไร

2. การตั้งคำถาม การสรุปประเด็นหรือคำตอบ และการเชื่อมประเด็น
จะใช้แนวคิดเรื่องการตั้งคำถามในการสัมภาษณ์มาประกอบการวิเคราะห์การตั้งคำถามของพิธีกรว่ามีการใช้คำถามประเภทใดบ้างในสถานการณ์อย่างไร และจะวิเคราะห์เรื่องการสรุปและเชื่อมประเด็นไปพร้อมกัน

3. การปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมรายการและการสร้างบรรยากาศในรายการ เนื่องจากทั้งการปฏิสัมพันธ์และการสร้างบรรยากาศเป็นสิ่งที่มาด้วยกัน เป็นผลต่อกันและกัน โดยผู้วิจัยจะวิเคราะห์ทั้งการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมรายการควบคู่ไปกับการสร้างบรรยากาศในรายการไปพร้อมกัน

4. บุคลิกภาพส่วนบุคคลและการนำเสนอตัวเองของพิธีกร โดยผู้วิจัยจะวิเคราะห์บุคลิกภาพส่วนบุคคลของพิธีกรว่ามีลักษณะเฉพาะอย่างไร และมีความตั้งใจในการนำเสนอตัวเองหรือพยายามสร้างภาพลักษณ์ของตัวเองในลักษณะใด และอย่างไร

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังจะใช้แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับประสบการณ์และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์พิธีกรทั้ง 8 คน มาประกอบกันในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อสไตส์การสัมภาษณ์ของพิธีกรรายการแต่ละคนด้วย

ส่วนจุดประสงค์ที่ 3 ที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติของผู้รับสารต่อสไตส์การทำรายการของพิธีกร ผู้วิจัยได้รวบรวมและเรียบเรียงข้อมูลที่ได้จากผลของการสนทนากลุ่มย่อยของผู้ชม หลังจากที่ได้ชมเทปโทรทัศน์ของแต่ละรายการแล้ว มาใช้เป็นข้อมูลประกอบการวิเคราะห์ทัศนคติของผู้รับสารอีกชั้นหนึ่งด้วย

การนำเสนอข้อมูล

การนำเสนอข้อมูลที่ศึกษาได้ในครั้งนี้จะแบ่งเป็นหัวข้อดังนี้

1. สไตส์ของพิธีกรแต่ละคนในการสัมภาษณ์ผู้ร่วมรายการ โดยแบ่งนำเสนอตามหัวข้อดังนี้

- 1.1 การเปิดประเด็น
- 1.2 การตั้งคำถาม การสรุปประเด็นหรือคำตอบ และการเชื่อมประเด็น
- 1.3 การปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมรายการและการสร้างบรรยากาศในรายการ
- 1.4 บุคลิกภาพส่วนบุคคลและการนำเสนอตัวเองของพิธีกร

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อสไตส์การสัมภาษณ์ของพิธีกรแต่ละคน

- 2.1 รูปแบบและเนื้อหาของรายการ
- 2.2 อื่นๆ

โครงสร้างทางความคิด (*Mind Mapping*)

นโยบายขององค์กร เวลา การปรับใช้ข้อมูลดิบ แกร็บเชิญ ประเด็น ฯลฯ

ภูมิหลัง ซึ่งได้แก่การเลี้ยงดู การศึกษา โอกาสในการฝึกฝนเรียนรู้ ประสบการณ์

พรแสวงผู้ที่เป็นต้นแบบ

3. ทัศนคติของผู้รับสารต่อสไตส์การสัมภาษณ์ของพิธีกรทั้ง 6 รายการ โดยนำเสนอผลการศึกษาที่ละรายการ จากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 3 กลุ่ม

ทั้งนี้ผู้วิจัยจะได้นำเสนอข้อมูลดังกล่าวในบทที่ 4 ต่อไป